APPENDIX

A LIST OF WISE SAYINGS

1. रत्नाकराच्छान्तजलादुदीर्णं रत्नं यथा स्यात्कमनीयकान्ति ॥ SSVC I - 7 p. 3
2. स्वर्णं तु सर्वत्र सुवर्णमेवं वयं किमुच्चा अपरे च नीचाः ॥ I - 14 p. 5
3. बीजानुरुपो ध्रुवमङ्कुरोऽपि ॥ *ibid* I - 16
4. ज्ञानस्य लिप्सा वयसैव सार्धं वृद्धिं गता शुद्धविचारशक्तेः ॥ I - 20 p.6
5. ईशोऽस्य विश्वस्य परो नियन्ता यन्ता रथस्येव धृताश्वरश्मिः ॥ I - 26 p.8
6. शान्तिं स्थिरां हेतिभिरीहमाना विशन्त्यशान्तिं शतशो मनुष्यः ॥ I - 33 p.9
7. सुनिश्चितः कर्मफलस्य भोगः ॥ I - 40 p.11
8. निर्द्वन्द्वतामेति नरः परेण प्रेम्णा ततः प्रेम सुख्यस्य तत्वम् ॥ I - 49 p.49
9. स्वात्मानमेव नितरां ननु विस्मरन्तः
   सन्तोऽप्यलौकिकसुखानुभवा भवन्ति ॥ II -2 p.15
10. संकल्पवान्निजमनोरथसिद्धिहेतोः को वा प्रयत्नपहातुमुपक्रमेता ॥ II - 11 p.17
11. शाखानदीः समुपगृह्य निजप्रवाहे यद्वन्महासरिदुपैति निधिं जलानाम् ॥ II - 12 p.18
12. गन्तुं वदे परमनेन तु दुर्भगेन ॥ II - 9 p. 20
13. धर्मप्रसारविधिसंकुचितेक्षणत्वं श्रद्धान्धता च परमा किमहो जनानाम् ॥ II- 23 p.21
14. भेदप्रभेदविधिपल्लवितानि दीर्घजातिप्रथाप्रभवजर्जरितः समाजः ॥ II - 31.p.23
    नीचोज्ञता न खलु जन्मगतो गुणोऽयं स्पृश्योऽयमेष न तथा नहि राष्ट्रलक्ष्म ॥ II-32 p.23
15. संसर्गपरिहारश्च सज्जनैः सह नोचितः ॥ III - 6 p.32
16. मूल्यं ज्ञातगुणं रत्नं विज्ञातुर्लभतेऽदिकम् ॥ III - 25 p.35
17. सिन्धुः समृद्धिमायातुं चन्द्रोदयमपेक्षते ॥ III - 26 p.36

[library stamp]

18. सोद्योगः किमपेक्षते ॥ III - 63 p.43

19. यथा गुणानां गुणिना सहास्ते ॥ IV- 1 p.36

20. अद्वैतमायाति गुणैः प्रभेदं नीरं यथा शैत्यवशाद्धिमत्वम् p.43

नाम्नः पृथकत्वं खलु सत्यमेकं कुतो विवादावसरप्रसार : ॥ IV- 12 p.47

21. शिष्योन्नतिर्न तु विना गुरुतः प्रसादात् ॥ IV- 53 p.49

22. सदुः खचिन्तं हि मनो मनुष्यं साफल्यसदिग्धविधिं विधत्ते ॥ V- 7 p.60

न केवलं बाह्यजगत्परीक्षादानेन संविद्भजते समृद्धिम् ॥ V- 6 p.58

23. जगाच्छिवान्तर्गतमेव सर्वं शिवं यथार्थं सुधियो वदन्ति ॥ V- 34 p.66

24. न केवलं सा प्रतिभोपलात्मा परात्परास्ते परमात्मशक्तिः ॥ *Ibid* V- 36

25. प्रतीकरुपो हि नरः शिवस्य बीजं महाज्जीवरहस्यसेवा ।

लोके मतानां च समन्वयस्य भ्रातृत्व - मैत्री - समता - गुणानाम् ॥ V- 56 p. 17

26. कीर्तिशेषमकरोत् सता चिरं शिष्यते हि यशसा न वर्ष्मणा ॥ VI - 49 p.82

27 धनाभावः सोद्यमानां नान्तरायः परं पथि ॥ VII - 2 p.84

28. सद्यः श्रीजुर्षते धन्यान् निःस्वार्थश्रमकारिणः । *Ibid* VII - 3

29. जितेन्द्रिययतिज्ञानबलं धर्मप्रचारकम् । VII - 18 p.86

30. अयो हरेः स्यान्मृगयोगृहिऽथवा न हेम किं स्पर्शमणिप्रभावतः ॥ VII - 41 p.104

31. विपत्प्रीकारकृतो वरं मृतिः स्तरं नृणामुश्वतरं विद्यास्यतः । VIII - 45 p.105

32. ज्ञानप्रभोद्धासि जगश्चिकीर्षोः सत्ता न ते केवलजीवनार्थम् । IX - 3 p.113

33. समुन्नतिं हिन्दभुवोऽपि, सार्धं निःश्रेयसेनाभ्युदयो हि धर्मः ॥ IX - 11 p.115

34. ईश्वरः खलु जगत्पिता स्वयं प्रार्थनासु सततं प्रगीयते । X - 11 p.126

35. फलति यतः समये कृतः प्रयास । X - 21 p.129

36. ह्यं नरसमुन्नतेर्जगति पुण्यमार्गो महान् ॥ *Ibid* X - 22

37. धर्मः किं किं न कुर्याज्जगदुपकृतये कल्पवृक्षेण तुल्यः ॥ X - 26 p.130

38 धर्मैः सर्वैः स्तूयते देव एकः सर्वव्यापी यो विराण्नामधेय ।

मार्गैर्भिन्नैः शालिनी तस्य कीर्तिस्तत्पूजायाः सार्वभौमश्च पन्थाः ॥ X - 27 p.131

39. सत्यहिंसाप्रधानो जगति विजयते विश्ववेदान्तधर्मः । *Ibid* X - 28 p.

40. प्रभवति महान् धर्मो नेतुं परमं परम् ॥ X - 33 p.133

41. धर्म विना विश्वसमाजवर्गो भवेदरण्यं पशुभिर्विकीर्णम् ।

भोगा विलासा न मनुष्यधर्मा ज्ञानं परं जीवनलक्ष्यमुच्चैः ॥ *Ibid* X - 35

42. धर्मस्यालौकिकः श्लोकः पशुर्येन नरायते ।

नराश्चापीश्वरायन्ते विना धर्मं नरः पशुः ॥ *Ibid* X - 36

43. धर्मः किन्तु स्वानुभूतेरवाप्तिः

किञ्चैतस्याः कार्यजाते प्रकाशः ॥ X - 38 p.134

44. स्नेहः सम्पूर्णसंसार - स्थितप्राणिषु निर्मलः ।

उदारता तथा तेषु धर्मस्य निकषः स्मृतः ॥ *Ibid* X - 39

45. ----- योजकस्तु सुदुर्लभः ॥ XI - 68 p.150

46. नरं नारायणं साक्षाद्विपरीता कृतिः परम् ॥ XI - 72 p.151

47. ----- स्मः कुक्कुराः कलहप्रियाः ॥ XI - 19 p.143

48 बलवन्तो भवन्त्यार्या लोकसंग्रहहेतवे ।

न केवलं शरीरेण परमध्यात्मचिन्तनात् ॥ XI - 73 p.151

49. ----- मानमाप्नोति न विद्यया ना ॥ XII - 1 *p.153*

50. विविधैरभिधानलक्षणैः प्रभुरेकोऽपि पृथङ् नमस्यते ।

स हि केवलदृष्टिभेदतो लभते रुपभिदां न वस्तुतः ॥ XII - 4 p.161

51. मृगयुः कुशलोऽन्विषेद्धरिं नशशं गोरवहानिकारणम् ॥ XII - 59 p.164

52 कठिना यदि कर्मशून्यता

फलहीना जगति क्रिया वरम् ।

नहिनामयशःस्वर्गार्थाभिः

क्रियमाणं खलु कर्मसंज्ञितम् ॥ XII - 61 p.165

53. ध्रुवमान्तरिकी समुन्नतिः परलक्ष्यं शुभकर्मवर्त्मनः ॥ *Ibid* XII - 62

54. परिणामविचारजितिं करणीयं निजकर्म साधुभिः ।

इयमेव निवृतिरुच्यते न च कतेह सकर्मबन्धनः ॥ XII - 65 p.165

55. परिशान्तसमुत्सुकालसं त्रिविधं कर्म गुणत्रयक्रमात् ।

प्रथमं त्वपरद्वयोत्तरं चरमं साधुभिरुच्यतेऽधमम् ॥ *Ibid* XII - 66

56. चिरमुद्यमिनश्चिदागमो मनुजस्यान्तिमसाध्यमुच्यते ।

न तु कैवलभौतिकात् सुखात् प्रकटं ज्ञानमिदं भवेद्ग्रहः ॥ XII - 67 p.166

57. शुभकर्मवशात् पशुः स्वयं मनुजत्वं लभतेऽर्हणागुणाम् ।

मनुजस्त्वशुभक्रियाविधेः पशुतामेति पुनर्न संशयः ॥ *Ibid* XII - 68

58. शिवकर्मकरा नरा दशाऽप्यलभेतु जगतीजिगीषुताम् ।

अलसास्त्वितरे सहस्त्रशःपरिहर्तु सबला न मक्षिकाम् :॥ *Ibid* XII - 69

59. न केवलं मूर्तिषु विद्यते शिवः परं दरिद्रेषु च दुःखितेषु च॥ XIX - 52 p.189

60. ईशः स्थितो दलितदुर्बलदुःखितेषु येऽर्हन्ति सेवनमलं प्रियबान्धवास्ते ।*Ibid* XIX - 53

61. त्यागेन लाभो यशसः सुनिश्चितः सनीतिधर्मो हि निदानमुन्नतेः॥ *Ibid* XIX - 56

62. सर्वधर्मस्वरुपस्य वाणी साक्षात् सरस्वती । XV - 18 p.193

63. धर्मस्त्वलौकिकोपायः पशुर्येन नरायते ।

नराश्चपीश्वरायन्ते विना धर्म नरः पशुः ॥ *Ibid* XV - 19

64. चिंतशुद्धिं विनाऽत्यन्तं कार्य किमपि दुष्करम् ॥ XV - 31 p.144

65. अवाप्य ज्ञानमीशस्य चिन्तनं तस्य नित्यशः ।

प्रत्यक्षं तेन संभाषा प्रोच्यते धर्मलक्षणम् ॥ XV - 20 p.194

66. स्नेहः समग्रसंसारे स्थिरप्राणिषु निर्मलः ।

उदारता तथा तेषु धर्मस्य निकषः स्मृतः ॥ *Ibid* XV - 21

67. कार्यक्षेत्रं तु सर्वत्र सेवाकर्ता सुदुर्लभः ॥ XV - 38 p. 196

68. विविधा राज़नीतिर्हि सेवा लोकस्वरुपिणी ॥ XV - 52 p. 198

69. स्वार्थहीना तृणां सेवा यावदास्ते भुवस्तले ।

तावदीर्ष्या किलि द्वेषदोषाणां नास्ति सम्भवः ॥ XV - 55 p.199

70. ------ सेवाप्रदानं चर धर्ममर्म ॥ *Ibid* XV - 57

71. आस्ते जीवनमेव भंगुरदिं तुच्छोऽभिमानस्तथा

यत्सांसारिकभोग्ययजातमखिलं नानाविलासान्वितम् ।

यो जीवेपरार्थसाधनकृते तस्यैव शान्तिः परा

प्राणन्तोऽपि मृतोपमाः खलु नरा ये स्वर्थिनः केवलम् ॥ XV - 59 p.200

72. स्वार्थस्य मूलमपि मानसदुर्बलत्वं तेनैव लोकनिवहः कलहं प्रवृत्तः ॥XVI - 10 p.203

73. धनजीवनसौख्यसम्पदो न कदाप्यात्मसुखार्थमागताः ॥ XVII - 8 p. 215

74. आध्यात्मिकानुभव एव भवत्समाजे

रक्तप्रचार इव निर्मलजीवनस्य ।

ओजोन्वितो भवति यावदसौ प्रवाहः

निष्कण्टको भवति तावदस्य पन्थाः ॥ XVI - 20 p. 204

75. सन्त्यज्य देवानखिलान् भवद्भिः समाजदेवः सततं निषेव्यः ॥ XVIII - 27 p. 229

76. ---- निर्व्याजमन्तः करणमं नराणाम् ।

सद्भावना शाश्वतिकं च हार्दं

जेतु जगत् सर्वमलं त्रयं स्यात् ॥ XVII - 30 p. 230

77. सन्तानकल्याणपथेषु चिन्तासन्तानमग्नौ पितरौ यथार्थम् ॥ IV - 23 p. 52

78. गजो धीरगतिर्गच्छेत् पार्श्वयोर्भषतां शुनाम् ॥ XI - 24 p.143

79. स्वान्तः रामः स्थायिसुखस्य हेतुर्द्वन्दापहारेण च शान्तिलाभः ॥ *Ibid*